

โครงการสัมมนาเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุบุคลากรภาครัฐ

๑. หลักการและเหตุผล

ความสำเร็จของการดำเนินนโยบายด้านประชากรประกอบกับความก้าวหน้าทางด้านการแพทย์และสาธารณสุข ส่งผลให้โครงสร้างประชากรของประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัด โดยข้อมูลทางประชากรสะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยกำลังจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างรวดเร็ว กล่าวคือ จำนวนเด็กเกิดใหม่และประชากรวัยเด็กลดลงอย่างต่อเนื่อง ขณะที่ประชากรวัยสูงอายุมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น ทั้งสัดส่วนและจำนวน ทั้งนี้ จากข้อมูลขององค์การสหประชาชาติ พบว่า ประเทศไทยมีแนวโน้มการเพิ่มขึ้นของประชากรวัยสูงอายุอย่างต่อเนื่อง โดยในปี พ.ศ. ๒๕๔๘ มีประชากรสูงอายुर้อยละ ๑๐.๕ ของประชากรทั้งประเทศ และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๑๒.๐ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ และคาดว่าในปี พ.ศ. ๒๕๖๘ จะเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ ๑๖.๒ ขณะเดียวกัน อัตราส่วนการเป็นภาระของประชากรสูงอายุเมื่อเทียบกับวัยแรงงานจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติคาดการณ์ว่า อัตราส่วนการเป็นภาระของผู้สูงอายุในปี พ.ศ. ๒๕๕๓ อยู่ที่ร้อยละ ๑๘.๒ ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ มีอัตราส่วนร้อยละ ๒๐.๙ และจะเพิ่มถึงร้อยละ ๓๒.๒ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๘

จากการศึกษาสถานะของผู้สูงอายุในปัจจุบัน พบว่า ผู้สูงอายุจำนวนมากต้องเผชิญกับภาวะเสี่ยงในการดำรงชีวิตในด้านต่างๆ หลายประการ ได้แก่ ปัญหาสุขภาพตั้งแต่ระดับพื้นฐานจนถึงระดับเรื้อรังหรือทุพพลภาพ ซึ่งเกิดจากพฤติกรรมการบริโภคและวิถีการดำรงชีวิตที่ไม่เหมาะสม การมีแนวโน้มที่ต้องอยู่ตามลำพังและพึ่งพาตนเองมากขึ้นจากผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทางประชากรและสังคม การตกอยู่ในภาวะความยากจน ขณะที่ผู้สูงอายุที่เกษียณอายุแล้วจำนวนมากมีรายได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพเนื่องจากมีเงินออมในวัยแรงงานต่ำ

นอกจากนี้ รายงานการศึกษาโครงการสร้างระบบการติดตามและประเมินผลแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๖๔) ได้มีการวัดความรู้ด้านวงจรชีวิต กระบวนการชรา และความรู้เกี่ยวกับการเตรียมตัวเพื่อยามสูงอายุของประชากรอายุ ๓๐ - ๕๙ ปี ทั่วประเทศพบว่า มีกลุ่มตัวอย่างเพียงร้อยละ ๓๑.๒ ที่มีความรู้ด้านดังกล่าว และจากการสำรวจการปฏิบัติหรือการเตรียมการเพื่อวัยสูงอายุในด้าน การเงิน สุขภาพ จิตใจ การใช้ชีวิตในวัยสูงอายุและผู้ดูแลการศึกษาธรรมชาติหรือการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการเตรียมการด้านต่าง ๆ เพื่อวัยสูงอายุต่ำกว่าเป้าหมายของแผนฯ ที่ตั้งไว้ร้อยละ ๕๐

จากผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรและสถานการณ์ที่กล่าวมา หากไม่มีการเตรียมความพร้อมผู้ที่กำลังจะเข้าสู่วัยสูงอายุให้สามารถปรับตัวและวางแผนการดำเนินชีวิตเพื่อเผชิญกับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นแล้ว บุคคลเหล่านี้จะกลายเป็นประชากรสูงอายุที่เป็นภาระพึ่งพิงของสังคมและรัฐที่จะต้องดูแลและส่งผลกระทบโดยรวมต่อภาวะเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งนี้ การเตรียมความพร้อมประชากรเข้าสู่วัยสูงอายุจะต้องเตรียมพร้อมทั้งในด้านสุขภาพ การเตรียมการด้านการเงิน การปรับตัวด้านจิตใจ อารมณ์ และสังคม โดยมีระยะเวลาสำหรับการเตรียมการที่เพียงพอ

กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นหน่วยงานที่มีภารกิจในการส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ รวมถึงการเตรียมความพร้อมของประชากรเพื่อวัยสูงอายุที่มีคุณภาพ ตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๔๕ -๒๕๖๔) โดยเป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนมาตรการ แนวทาง และสนับสนุน ส่งเสริมภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนเข้ามามีส่วนร่วม ดำเนินการ จึงได้จัดทำโครงการสัมมนาเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุบุคลากรภาครัฐ เพื่อให้บุคลากรภาครัฐที่อยู่ในวัยก่อนเกษียณได้รับทราบสถานการณ์ของปัญหา และตระหนักถึงความสำคัญ จำเป็นของการเตรียมความพร้อมตนเองเพื่อการเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ

๒. วัตถุประสงค์โครงการ

๒.๑ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโครงการมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์ผู้สูงอายุและผลกระทบที่เกิดขึ้น ความเปลี่ยนแปลงในวัยสูงอายุ การเตรียมความพร้อมด้านต่างๆ ก่อนวัยสูงอายุ รวมถึงแนวทางการดำเนินชีวิตในวัยสูงอายุหรือหลังเกษียณ

๒.๒ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโครงการนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในการปฏิบัติตนและการเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ เพื่อการเข้าสู่วัยสูงอายุที่มีคุณภาพ

๓. กลุ่มเป้าหมาย

บุคลากรภาครัฐทั่วประเทศ ได้แก่ ข้าราชการ ลูกจ้างประจำทุกส่วนราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ และเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกหน่วยงาน อายุระหว่าง ๕๐ - ๖๐ ปี จำนวน ๕๐๔ คน

๔. วิธีดำเนินการ

๔.๑ จัดสัมมนาเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุแก่ข้าราชการและลูกจ้างประจำทุกส่วนราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ และเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกหน่วยงานทั่วประเทศ อายุระหว่าง ๕๐ - ๖๐ ปี

๕. แผนการดำเนินการ

๕.๒ การสัมมนาเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุแก่ข้าราชการและลูกจ้างประจำทุกส่วนราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยประสานศูนย์ส่งเสริมสุขภาพมิชชั่น ดำเนินการจัดสัมมนา สำหรับผู้ที่มีอายุ ๕๐ - ๖๐ ปี หลักสูตรละ ๘ รุ่นๆ ละ ๖๐ - ๘๐ คน ระหว่างเดือนมกราคม - กรกฎาคม ๒๕๖๑ ณ ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพมิชชั่น จังหวัดสระบุรี

๖. ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

๖.๑ ผลผลิต : ผู้เข้าร่วมโครงการมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์ผู้สูงอายุและผลกระทบที่เกิดขึ้น ความเปลี่ยนแปลงในวัยสูงอายุ การเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ ก่อนวัยสูงอายุ รวมถึงแนวทางการดำเนินชีวิตในวัยสูงอายุหรือหลังเกษียณ

๖.๒ ผลลัพธ์ : ผู้เข้าร่วมโครงการสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในการปฏิบัติตนและการเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ เพื่อการเข้าสู่วัยสูงอายุที่มีคุณภาพ

๗. ตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

๗.๑ ตัวชี้วัดผลผลิต : จำนวนผู้เข้าร่วมโครงการที่มีความรู้และ/หรือความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์ผู้สูงอายุ และผลกระทบที่เกิดขึ้น ความเปลี่ยนแปลงในวัยสูงอายุ การเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ ก่อนวัยสูงอายุ รวมถึงแนวทางการดำเนินชีวิตในวัยสูงอายุหรือหลังเกษียณ

๗.๒ ตัวชี้วัดผลลัพธ์ : ร้อยละของผู้เข้าร่วมโครงการที่สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในการปฏิบัติตนและการเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ เพื่อการเข้าสู่วัยสูงอายุที่มีคุณภาพ

๘. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๘.๑ ผู้เข้าร่วมโครงการตระหนักถึงความสำคัญ จำเป็นของการเตรียมความพร้อมตนเองก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ และสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในการปฏิบัติตนและการเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ เพื่อการเข้าสู่วัยสูงอายุที่มีคุณภาพ

๘.๒ ผู้เข้าร่วมโครงการได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ทักษะในการดำเนินชีวิต และอาจนำไปสู่การสร้างเครือข่ายที่จะช่วยเหลือเกื้อกูลกันในโอกาสต่อไป

๙. ระยะเวลาดำเนินการ

มกราคม ๒๕๖๒ – กรกฎาคม ๒๕๖๒

๑๐. งบประมาณ

๑๐.๑ จากค่าลงทะเบียนของผู้เข้าร่วมสัมมนา

๑๑. ผู้รับผิดชอบโครงการ

กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
